

"Қазақстан және Орталық Азия тарихы институты"
жауапкершілігі шектеулі серіктестігі

Scientific Journal

"CENTRAL ASIAN COURIER"

"ОРТАЛЫҚ АЗИЯ КУРЬЕРІ"

ғылыми журнал

Научный журнал

"ЦЕНТРАЛЬНО-АЗИАТСКИЙ КУРЬЕР"

2 № 2 (2026)

EDITOR-IN-CHIEF

Zhumatay Samat — General Director of the Institute of History of Kazakhstan and Central Asia (Kazakhstan).

Azmukhanova Aiman — Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Kazakhstan).

Deputy Editor-in-Chief:

Cherepanov Konstantin — Candidate of Historical Sciences, Leading Researcher, Head of the Department of the History of Kazakhstan in the 20th Century at the Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology, Committee of Science, Ministry of Science and Higher Education of the Republic of Kazakhstan (Kazakhstan).

EDITORIAL BOARD:

Abazov Rafis — PhD, Adjunct Professor, Columbia University; Vice-Rector for International Cooperation, Kazakh National Agrarian Research University; Director, Institute for Green and Sustainable Development; Coordinator, MBA Program.

Abdyrachmanov Tolobek — Doctor of Historical Sciences, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of the Kyrgyz Republic, Zhusup Balasagyn Kyrgyz State University (Kyrgyz Republic, Bishkek).

Abil Yerkin — Doctor of Historical Sciences, Professor, Director of the Institute of History of the State CS MES RK (Kazakhstan).

Alimbay Nursan — Candidate of Historical Sciences, Professor, Chief Researcher at the Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology (Kazakhstan).

Auanasova Alima — Doctor of Historical Sciences, Professor. L. N. Gumilyov Eurasian National University.

Diener Alexander — Doctor of Political Science, Professor, University of Kansas, (USA).

Dzhumashev Askar — Doctor of Historical Sciences, Professor, and Head of the Department of History at the Karakalpak Scientific Research Institute of Humanities – Karakalpak Branch of the Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan.

Ismagulov Orazak — Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of the NAS of the RK under the President of the RK, Corresponding Member of Bologna Academy of Sciences, winner of Ch.Ch. Valikhanov Award, Honored Worker of Science and Technology, Professor of L.N. Gumilyov University (Kazakhstan).

Kabuldinov Ziyabek — Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of the NAS of the RK under the President of the RK, general Director of Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology SC MSHE RK (Kazakhstan).

Karasayev Gani — Doctor of Historical Sciences, Professor, Chief Researcher at the Institute of State History of the Committee of Science of the Ministry of Science and Higher Education of the Republic of Kazakhstan, Astana.

Kokebayeva Gulzhaukhar — Doctor of Historical Sciences, Professor at the Al-Farabi Kazakh National University. (Kazakhstan).

Kozhirova Svetlana — Doctor of Political Science, Professor, Co-Director of the Center for the Study of China and Central Asia of Fudan University and the International Scientific Complex of the National Company "Astana", Head of the Center for Chinese and Asian Studies (Kazakhstan).

Morrison Alexander — PhD, Professor, University of Oxford (UK).

Muminov Ashirbek — Doctor of Historical Sciences, Professor, Senior Researcher at the Research Center for Islamic History, Art and Culture IRCICA (İslâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi). (Istanbul, Turkey).

Outram Alan — Doctor of Archaeological Sciences, Professor of the Department of Archaeology and History, University of Exeter (Great Britain, Exeter).

Zharken Aigul — Doctor of Historical Sciences, Professor at L.N. Gumilyov Eurasian National University.

Shaydullaev Shapulat — Doctor of Historical Sciences, Professor, Head of the Department of the History of Uzbekistan at Termez State University.

Shinji Kato — PhD, Nara National Research Institute for Cultural Properties, Japan.

Turdaliev Cholpon — Doctor of Historical Sciences, Professor at the American University of Central Asia.

Werner Cynthia — Doctor of Historical Sciences, Professor, Texas university (USA).

Zhomart Simtikov — Candidate of Historical Sciences, Doctor of Political Sciences, Head of the Department of Political Science and Social-Philosophical Disciplines at Abai Kazakh National Pedagogical University.

EXECUTIVE EDITOR

Tashbaeva Kadicha — Candidate of Historical Sciences, Head of the Department of Archaeology at the B. Dzhangerchinov Institute of History, Archaeology and Ethnology of the National Academy of Sciences of the Kyrgyz Republic.

ACADEMIC EDITOR

Utegenov Marat — Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of History, Geography and Social and Humanitarian Sciences Kokshetau University named after Sh. Ualikhanov.

Mukanova Gulnar — Candidate of Historical Sciences, Professor, Leading Researcher of the Astana Branch of the Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology.

TECHNICAL SECRETARY

Agzam Raiymbek — Master's degree, staff member of the Institute of the History of Kazakhstan and Central Asia (Kazakhstan).

БАС РЕДАКТОР

Жұматайұлы Самат — Қазақстан және Орталық Азия тарихы институтының бас директоры (Қазақстан).

Азмұханова Айман Махсұтқызы — тарих ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор (Қазақстан).

Бас редактордың орынбасары:

Черепанов Константин Владимирович — тарих ғылымдарының кандидаты, жетекші ғылыми қызметкер, ҚР ҒЖБМ ҒК Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институтының ХХ ғасырдағы Қазақстан тарихы бөлімінің меңгерушісі, (Қазақстан).

РЕДАКЦИЯЛЫҚ АЛҚА

Абазов Рафис Фанисұлы — PhD, Колумбия университетінің адъюнкт-профессоры, Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университетінің халықаралық ынтымақтастық жөніндегі проректоры, Жасыл және тұрақты даму институтының директоры, МВА бағдарламасының үйлестірушісі.

Абдырахманов Толобек Әбілұлы — тарих ғылымдарының докторы, профессор, Қырғыз Республикасы Ұлттық ғылым академиясының корреспондент-мүшесі, Жүсіп Баласағын атындағы Қырғыз мемлекеттік университеті (Қырғыз Республикасы, Бішкек).

Ауанасова Әлима Мүсірқызы — тарих ғылымдарының докторы, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры.

Әбіл Еркін Аманжолұлы — тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР БҒМ ҒК Мемлекет тарихы институтының директоры. (Қазақстан).

Әлімбаев Нұрсан — тарих ғылымдарының кандидаты, профессор, Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институтының бас ғылыми қызметкері (Қазақстан).

Вернер Кунтһиа (Werner, Cynthia) — тарих ғылымдарының докторы, профессор, Техас университеті, (АҚШ).

Дайнер Александр (Diener Alexander) — тарих ғылымдарының докторы, профессор, Канзас университеті, (АҚШ).

Джумашев Аскар Мамбетович — тарих ғылымдарының докторы, профессор, Өзбекстан Республикасының Ғылым Академиясы Қарақалпақстан бөлімшесінің Қарақалпақ гуманитарлық ғылымдар зерттеу институтының Тарих бөлімі меңгерушісі.

Жаркен Айгүл Мәлікқызы — тарих ғылымдарының докторы, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университетінің профессоры.

Кожирова Светлана Басиевна — саясаттану ғылымдарының докторы, профессор, Фудан Университетінің Қытай және Орталық Азияны зерттеу орталығының мен «Астана» ХҒК бірлескен директоры (Қазақстан).

Көкебаева Гүлжауһар Какенқызы — тарих ғылымдарының докторы, профессор, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті. (Қазақстан).

Қабылдинов Зиябек Ермұқанұлы — тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР Президентінің жанындағы ҰҒА академигі, ҚР ҒЖБМ ҒК Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институтының Бас директоры (Қазақстан).

Қарасаев Ғани Мұқашұлы — тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитетінің Мемлекет тарихы институтының бас ғылыми қызметкері, Астана қ.

Моррисон Александр (Morrison Alexander) — PhD, профессор Оксфордского университета (Великобритания).

Муминов Әшірбек Құрбанұлы — тарих ғылымдарының докторы, профессор, Ислам тарихы, өнер және мәдениет ғылыми-зерттеу орталығының аға ғылыми қызметкері IRCICA – İslâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi. (Түркия, Стамбул қ.).

Оутрам Алан — археология ғылымдарының докторы, Эксетер университетінің археология және тарих кафедрасының профессоры (Ұлыбритания, Эксетер).

Симтиков Жомарт Құдайбергенұлы — тарих ғылымдарының кандидаты, саясаттану ғылымдарының докторы, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің саясаттану және әлеуметтік-философиялық пәндер кафедрасының меңгерушісі.

Смағұлов Оразак Смағұлұлы — тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР Президентінің жанындағы ҰҒА академигі, Балон ғылым академиясының корр.-мүшесі, Ш.Ш. Уәлиханов атындағы сыйлықтың лауреаты, ғылым мен техниканың еңбек сіңірген қайраткері, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры. (Астана, Қазақстан).

Турдалиева Чолпон Жапарбекқызы — тарих ғылымдарының докторы, Орталық Азиядағы Американ университетінің профессоры.

Шайдуллаев Шапулат — тарих ғылымдарының докторы, профессор, Термез мемлекеттік университетінің Өзбекстан тарихы кафедрасының меңгерушісі.

Шинджи Като — PhD, Нарадағы мәдени құндылықтардың ұлттық ғылыми-зерттеу институты (Жапония, Нара).

ЖАУАПТЫ РЕДАКТОР

Ташбаева Кадича Искандарқызы — тарих ғылымдарының кандидаты, Қырғыз Республикасы Ұлттық ғылым академиясы Б. Жамгерчинов атындағы Тарих, археология және этнология институтының археология бөлімінің меңгерушісі.

ҒЫЛЫМИ РЕДАКТОРЛАР

Өтегенов Марат Зеннатұлы — тарих ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, «Ш. Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті» КеАҚ тарих, география және әлеуметтік-гуманитарлық пәндер кафедрасының меңгерушісі.

Мұқанова Гүлнар Қайроллақызы — тарих ғылымдарының кандидаты, профессор, Астана қаласындағы Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты филиалының жетекші ғылыми қызметкері.

ТЕХНИКАЛЫҚ ХАТШЫ

Агзам Райымбек Рабекулы — магистр, Қазақстан мен Орталық Азия тарихы институтының қызметкері (Қазақстан)

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

Жуматай Самат — Генеральный директор Института истории Казахстана и Центральной Азии (Казахстан)

Азмуханова Айман Махсотовна — кандидат исторических наук, ассоциированный профессор (Казахстан)

Заместитель главного редактора:

Черепанов Константин Владимирович — кандидат исторических наук, ведущий научный сотрудник, заведующий отделом истории Казахстана XX века Института истории и этнологии им. Ч.Ч. Валиханова. КН МНВО РК (Казахстан)

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Абазов Рафис Фанисович — PhD, адъюнкт-профессор Колумбийского университета, проректор по международному сотрудничеству Казахского национального аграрного исследовательского университета, директор Института зеленого и устойчивого развития, координатор программы МВА.

Абдырахманов Толобек Абилович — доктор исторических наук, профессор, член-корреспондент НАН КР, Кыргызский государственный университет им. Жусупа Баласагына (Кыргызская Республика, г. Бишкек).

Абиль Еркин Аманжолович — доктор исторических наук, профессор, Институт истории государства КН МНВО РК (Казахстан).

Алимбаев Нурсан — кандидат исторических наук, профессор, главный научный сотрудник Института истории и этнологии им. Ч.Ч. Валиханова КН МНВО РК (Казахстан).

Ауанасова Алима Мусировна — доктор исторических наук, профессор, Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева.

Вернер Синтия (Werner Cynthia) — доктор исторических наук, профессор. Техасский университет (США).

Дайнер Александр (Diener Alexander) — доктор исторических наук, профессор. Канзасский университет (США).

Джумаев Аскар Мамбетович — доктор исторических наук, профессор, заведующий отделом истории Каракалпакского научно-исследовательского института гуманитарных наук (Каракалпакское отделение Академии наук Республики Узбекистан).

Жаркен Айгуль Маликовна — доктор исторических наук, профессор Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева.

Исмагулов Оразак Исмагулович — доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК при Президенте РК, член-корр. Болонской академии наук, лауреат премии им. Ч.Ч. Валиханова, заслуженный деятель науки и техники, профессор Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева (Казахстан).

Кабульдинов Зиябек Ермуханович — доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК при Президенте РК, Генеральный директор Института истории и этнологии им. Ч.Ч. Валиханова КН МНВО РК (Казахстан).

Карасаев Гани Мукашевич — доктор исторических наук, профессор, главный научный сотрудник Института истории государства Комитета науки Министерства Науки и высшего образования Республики Казахстан, г. Астана.

Като Синдзи (Shinji Kato) — PhD, Национальный научно-исследовательский институт культурных ценностей в Наре (Япония, г. Нара).

Кожирова Светлана Басиевна — доктор политических наук, профессор, содиректор Центра исследования Китая и Центральной Азии Фуданьского Университета и МНК «Астана», руководитель Центра китайских и азиатских исследований (Казахстан).

Кокебаева Гульжаухар Какеновна — доктор исторических наук, профессор Казахского национального университета имени аль-Фараби. (Казахстан).

Моррисон Александр (Morrison Alexander) — PhD, профессор Оксфордского университета (Великобритания).

Муминов Аширбек Курбанович — доктор исторических наук, профессор, старший научный сотрудник Исследовательского центра исламской истории, искусства и культуры IRCICA – İslâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi. (Турция, г. Стамбул).

Оутрам Алан — доктор археологических наук, профессор департамента археологии и истории университета Эксетере (Великобритания, г. Эксетер).

Симтиков Жомарт Кудайбергенович — кандидат исторических наук, доктор политических наук, заведующий кафедрой политологии и социально-философских дисциплин Казахского национального педагогического университета имени Абая.

Турдалиева Чолпон Джапарбековна — доктор исторических наук, профессор Американского университета в Центральной Азии.

Шайдуллаев Шапулат — доктор исторических наук, профессор, заведующий кафедрой истории Узбекистана Термезского государственного университета.

ОТВЕТСТВЕННЫЙ РЕДАКТОР

Ташбаева Кадича Искандаровна — кандидат исторических наук, Заведующая отделом археологии Института истории, археологии и этнологии им. Б. Джамгерчинова Национальной академии наук Кыргызской Республики.

НАУЧНЫЕ РЕДАКТОРЫ

Утегенов Марат Зеннатович — кандидат исторических наук, ассоциированный профессор, заведующий кафедрой истории, географии и социально-гуманитарных наук НАО «Кокшетауский университет имени Ш. Уалиханова».

Муканова Гюльнар Кайроллиновна — кандидат исторических наук, профессор, ведущий научный сотрудник филиала в г. Астана Института истории и этнологии им. Ч.Ч. Валиханова.

ТЕХНИЧЕСКИЙ СЕКРЕТАРЬ

Агзам Райымбек Рзабекулы — магистр, сотрудник Института истории Казахстана и Центральной Азии (Казахстан).

Published in the Republic of Kazakhstan
Scientific Journal
“Central Asian courier”
Has been issued as a journal since 2025
ISSN 3105-241X.
Vol. 2. Is. 2, pp. 274-281, 2026
Journal homepage: <https://sjcacourier.com/>

FTAXP / MPHTI / IRSTI 03.20
https://doi.org/10.64970/3105-241X_2026_2_2_274-281

TRAINING AND EMPLOYMENT OF SPECIALISTS IN MUSEUM STUDIES AND MONUMENT PROTECTION IN KAZAKHSTAN

Meirmanova Gulzhan Asanovna¹, Baudiyarova Kuralai Batyrbekovna², Toleybai Aida Galymzhanovna³

¹Al-Farabi Kazakh National University (71-house, Al-Farabi Avenue, 050040, Almaty, Kazakhstan), Associate Professor, PhD in History.

 <https://orcid.org/0000-0003-3990-0172> E-mail: meirmanovaga@gmail.com

²Al-Farabi Kazakh National University (71-house, Al-Farabi Avenue, 050040, Almaty, Kazakhstan), Senior Lecturer, PhD in History.

 <https://orcid.org/0000-0001-6341-8664> E-mail: baudiyarovakb@gmail.com

³Al-Farabi Kazakh National University (71-house, Al-Farabi Avenue, 050040, Almaty, Kazakhstan), Master's.

 <https://orcid.org/0009-0007-9015-5901>. E-mail: aida.toleubay@mail.ru

Abstract. Introduction. The article discusses the training of specialists in museum studies and monument protection, experience exchange, internships in institutions, and employment issues.

The purpose of the article is to advance museology of Kazakhstan to a higher level by preparing qualified specialists through the integration of theory and practice in museum studies, scientific research, and their comprehensive application in practice.

The research material includes employers' requirements, graduates' suggestions, curricula, and scientific studies related to museology. The relevance of the topic lies in the formation of museology science in Kazakhstan, the current state of museums, the opening of new museums, and the shortage of museum specialists.

The article employs methods of systematization, classification, and comparative analysis. The results of the study prove the importance of the museum profession. Empirical analysis confirmed the necessity of teaching the specialty “museum studies and monument protection” in higher education institutions.

Keywords: museum, museology, museum studies, museums of Kazakhstan, profession, practice, professional qualification.

For citation: Meirmanova G.A., Baudiarova K.B., Toleubay A.G. Training and employment of specialists in museum studies and monument protection in Kazakhstan // Scientific Journal “Central Asian courier”. 2026. Vol. 2. No. 2.. Pp. 274-281. (In Kaz.). DOI: 10.64970/3105-241X_2026_2_2_274-281

**ҚАЗАҚСТАНДА МУЗЕЙ ІСІ ЖӘНЕ ЕСКЕРТКІШТЕРДІ
ҚОРҒАУ МАМАНДЫҒЫН ДАЯРЛАУ МЕН ЖҰМЫСПЕН ҚАМТУ МӘСЕЛЕСІ**

Мейірманова Гүлжан Асанқызы¹, Баудиярова Құралай Батырбекқызы², Төлеубай Аида Галымжанқызы³

¹ Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ (71-үй, Әл-Фараби көшесі, 050040, Алматы, Қазақстан), доцент, т.ғ.к.

 <https://orcid.org/0000-0003-3990-0172>. E-mail: meirmanovaga@gmail.com

² Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ (71-үй, Әл-Фараби көшесі, 050040, Алматы, Қазақстан) аға оқытушысы, т.ғ.к.

 <https://orcid.org/0000-0001-6341-8664>. E-mail: baudiyarovakb@gmail.com

³ Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ (71-үй, Әл-Фараби көшесі, 050040, Алматы, Қазақстан), магистрант

 <https://orcid.org/0009-0007-9015-5901>. E-mail: aida.toleubay@mail.ru

© Institute of History of Kazakhstan and Central Asia, 2026

© Meirmanova G.A., Baudiyarova K.B., Toleubay A.G., 2026

Аңдатпа. Кіріспе. Мақалада авторлар музей ісі және ескерткіштерді қорғау мамандығын даярлау, тәжірибе алмасу, мекемеден практикадан өту мен жұмыспен қамту мәселелерін қарастырады.

Мақаланың мақсаты – музей мамандығына қатысты теория мен практика, ғылыми зерттеу жұмыстары, оның тәжірибеде жан-жақты қамтылуы Қазақстандық музеология ғылымын жоғарғы деңгейге шығару, білікті мамандар даярлау. *Ізденіс материалы* жұмыс берушілердің талаптары, бітіруші түлектердің ұсынысы, оқу бағдарласы, музеологияға қатысты ғылыми зерттеулер. *Тақырыптың өзектілігі* – Қазақстандағы музеология ғылымының қалыптасуы, музейлердің қазіргі таңдағы жағдайы, жаңа музейлердің ашылуы, музей мамандарының тапшылығы. Мақалада жүйелеу, жіктеу, салыстырмалы талдау жүргізу әдіс-тәсілдері қолданылды. *Ізденіс нәтижесінде* музей мамандығының маңызы екендігі дәлелденді. Эмпирикалық талдаулар нәтижесінде ЖОО-да оқытылатын музей ісі және ескерткіштерді қорғау мамандығының қажеттілігі дәлелденді.

Түйін сөздер: Музей, музеология, музей ісі, Қазақстан музейлері, мамандық, тәжірибе, кәсіби біліктілік.

Дәйексөз үшін: Мейірманова Г.А., Баудиярова Қ.Б., Төлеубай А.Г. Қазақстанда музей ісі және ескерткіштерді қорғау мамандығын даярлау мен жұмыспен қамту мәселесі // Scientific Journal "Central Asian courier". 2026. Т. 2. № 2. 274-281 бб. (Қазақш.). DOI: 10.64970/3105-241X_2026_2_2_274-281

ПОДГОТОВКА И ТРУДОУСТРОЙСТВО СПЕЦИАЛИСТОВ ПО МУЗЕЙНОМУ ДЕЛУ И ОХРАНЕ ПАМЯТНИКОВ В КАЗАХСТАНЕ

Мейрманова Гүлжан Асановна¹, Баудиярова Куралай Батырбековна² Төлеубай Аида Галымжановна³

¹ Казахский национальный университет имени аль-Фараби (71-дом, проспект Аль-Фараби, 050040, Алматы, Казахстан), доцент, к.и.н.

 <https://orcid.org/0000-0003-3990-0172> E-mail: meirmanovaga@gmail.com

² Казахский национальный университет имени аль-Фараби (71-дом, проспект Аль-Фараби, 050040, Алматы, Казахстан), старший преподаватель, к.и.н.

 <https://orcid.org/0000-0001-6341-8664> E-mail: baudiyarovakb@gmail.com

³ Казахский национальный университет имени аль-Фараби (71-дом, проспект Аль-Фараби, 050040, Алматы, Казахстан), магистрант

 <https://orcid.org/https://orcid.org/0009-0007-9015-5901>. E-mail: aida.toleubay@mail.ru

Аннотация. Введение. В статье авторы рассматривают вопросы подготовки специалистов по музейному делу и охране памятников, обмена опытом, прохождения практики в учреждениях и трудоустройства. Цель статьи – подготовить квалифицированных специалистов через сочетание теории и практики музейного дела, научные исследования и их всестороннее применение на практике, вывести казахстанскую музеологию на высокий уровень. Материал исследования – требования работодателей, предложения выпускников, учебные программы, научные исследования по музеологии. Актуальность темы – становление науки музеологии в Казахстане, современное состояние музеев, открытие новых музеев, нехватка музейных специалистов. В статье использованы методы систематизации, классификации, сравнительного анализа. В результате исследования доказана значимость музейной специальности. Эмпирический анализ подтвердил необходимость преподавания специальности «Музейное дело и охрана памятников» в вузах.

Ключевые слова: музей, музеология, музейное дело, музеи Казахстана, специальность, практика, профессиональная квалификация.

Для цитирования: Мейирманова Г.А., Баудиярова К.Б., Толеубай А.Г. Подготовка и трудоустройство специалистов по музейному делу и охране памятников в Казахстане // Scientific Journal "Central Asian courier". 2026. Т. 2. № 2. сс. (На каз.). DOI: 10.64970/3105-241X_2026_2_2_274-281

Кіріспе. Қазақстандағы мәдени мұраның сақталуы мен оны келешек ұрпаққа жеткізу ісінде музейлер мен ескерткіштерді қорғау саласының маңызы ерекше. Музей ісі – халықтың тарихи жады мен рухани құндылықтарын жинақтап, жүйелеп, ғылыми тұрғыда зерттеп, қоғамға ұсынатын мәдени институт. Ал ескерткіштерді қорғау – ұлттық тарих пен мәдениеттің материалдық айғақтарын сақтап қалудың негізгі тетігі. Бұл екі бағыттың тоғысуы мәдениет саласының стратегиялық дамуына ықпал етеді (Шляхтина, 2011).

Жаһандану жағдайында мәдени мұраға деген қызығушылық артып, оны ғылыми тұрғыда зерттеу мен кәсіби деңгейде қорғау қажеттілігі күшейді. Заман талабына сай музейлер өзгеріске ұшырап, көп қырлы кәсіби деңгейге айналған. Бастапқыда жәдігерлерді сақтайтын орын болса, қазір мәдени ошақ, білім беру және ғылыми-зерттеу орталығы болып отыр. Осыған байланысты жоғары оқу орындарында арнайы мамандықтар ашылып, музейтану, реставрация, археология және мәдениеттану бағыттары бойынша кадрлар даярлау қолға алынуда (Сундиева, 2007). Сондықтан Қазақстанда музей ісі және ескерткіштерді қорғау мамандарын даярлау мәселесі өзекті болып отыр. Музейлердің, ғылыми-зерттеу институттарының, мәдени орталықтардың және ескерткіштерді қорғау мекемелерінің кадрлық сұранысы артып келеді. Алайда еңбек нарығында бұл саладағы мамандардың орны мен мәртебесі әлі де толық қалыптасқан жоқ. Сонымен қатар, даярланған мамандарды жұмыспен қамту мәселесі де назардан тыс қалмайды. Сондықтан музей ісі мен ескерткіштерді қорғау мамандығын даярлау мен жұмыспен қамту мәселесін ғылыми тұрғыда талдау – мәдени саясаттың маңызды бөлігі болып табылады (Шляхтина, 2013).

Мақалада Қазақстандағы музей ісі және ескерткіштерді қорғау мамандығын даярлау жүйесінің қазіргі жағдайы, кадрлық саясаттың ерекшеліктері және жұмыспен қамтудағы өзекті мәселелер қарастырылады.

Материалдар мен әдістер. Мақала жазу барысында тарихилық принцип қолданылды. Себебі, Қазақстандағы музей ісінің қалыптасуы, музейлердің өзгеріске ұшырауы қарастырылды. Жүйелеу, жіктеу, салыстырмалы талдау жүргізу әдістері Қазақстандағы және шетелдегі музеологиялық принциптерге, әр бағыттағы ортақ жүйеге негіздеуге мүмкіндік берді. Музеология саласындағы білікті мамандарды даярлау, музейлік терминология, музей экспозициясы, ғылыми-қор жұмысы, менеджмент және маркетинг, музей коммуникациясы дағдыларын қалыптастыру аталған әдіс тәсілдер арқылы көрініс тапты (Родионова, Насонов, 2015).

Тарихнама. Қазақстанда музей ісі және ескерткіштерді қорғау мамандығының қалыптасуы мен зерттелуі бірнеше кезеңнен тұрады. Бұл тарихнаманы үш негізгі бағытта қарастыруға болады: мамандықтың ашылуы мен барысы, ғылыми-зерттеу орталықтарының дамуы және жұмыспен қамту мәселесі. Мамандықтың ашылуы мен барысы. 2003 жылы Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде «Музей ісі және ескерткіштерді қорғау» мамандығы ресми түрде ашылды. Бұл Қазақстандағы алғашқы кәсіби бағдарлама болды. 2016 жылы бағдарлама халықаралық агенттігінің ACQUIN аккредитациясынан өтті. Бұл түлектердің дипломын Еуропа елдеріне мойындатуға мүмкіндік берді. 2017 жылы PhD докторантура бағдарламасы іске қосылды, ғылыми кадрлар даярлау жаңа деңгейі көтерілді. Осы арқылы мамандықтың даму деңгейін көруге болады. Ғылыми-зерттеу орталықтарының дамуына ҚазҰУ жанынан «Музейтану және ескерткіштану» ғылыми-зерттеу орталығының құрылуын жатқызуға болады. Орталық музейтану, реставрация, археология, мәдени мұраны қорғау бағытында жобалар жүргізіп келеді. Зерттеу тақырыптары: экспозиция жасау әдістемесі, реставрация және консервация, музей менеджменті, мәдени туризм, музей педагогикасы. Мамандықты бітірген түлектердің негізгі бөлігі Алматыдағы ірі музейлерде жұмыс істеді, аймақтық музейлерде музей саласының мамандары әліде жетіспеді. 2010 жылдары мәдениет және туризм министрлігі тарапынан кадрлық сұраныс арта бастады, бірақ еңбек нарығында тұрақты жүйе қалыптаспады.

Қазіргі таңда 2020-2026 жж. жыл сайын 40 бакалавр 10 магистр 2 докторант гранты бөлінеді. Дегенмен түлектердің барлығы бірдей мамандығы бойынша жұмысқа орналаса бермейді. Жұмыспен қамтуда негізгі қиындық еңбек нарығының толық қалыптаспауы және аймақтық музейлердің кадрлық тапшылығы. Музей ісі мамандығын даярлау тарихнамасы Қазақстанда 2003 жылдан бастап жүйелі түрде дамып келеді. Бұл тарихнама мәдени саясаттың, білім беру жүйесінің және еңбек нарығының өзара байланысын көрсетеді.

Шетелдік тәжірибеде музейге келудің екі жолы қалыптасқан. Оның біріншісі музей мамандығы бойынша ЖОО-да білім алып, практикаға барып, музейге жұмысқа орналасу. Екіншісі курстар мен кәсіби тренинг, семинарлар арқылы музей мамандығына бейімделу. Университетте алған білім музейдің дамуына әсер ететіні сөзсіз. Себебі, білім беру, ғылыми зерттеу жүргізу, қоғаммен байланыс орнату қызметтерін атқарады. Музей мамандығы бойынша теория мен практиканы тоғыстырады. Экспозиция құру, көрме жасау, ғылыми-зерттеу жүргізу, мәдени іс-шаралар ұйымдастыру, қаржылық басқару сияқты мәселерді қамтиды. Білім беру бағдарламалары арқылы кәсіби мамандар өз жұмысын атқарады (Simpson, 200: 86).

Елімізде осы тақырыпты қозғап жүрген музей саласының маманы Г. Файзуллина музеологияны дербес ғылым ретінде қарастырады. Қазақстандағы музей саласындағы ғылыми-зерттеулердің жүйесіздігін алға тартып, терең теориялық талдаулардың аздығын негізгі мәселе ретінде қарастырады. Музеологияны жоғарғы ғылыми деңгейге көтері үшін кәсіби қауымдастықты нығайтып, халықаралық стандарттарға сай мамандарды даярлап, теориялық базаны дамытуды ұсынады (Файзуллина, 2020: 133).

Талқылау. Қазіргі дамыған заманда қазақ халқының материалдық және рухани мәдениетін сақтап қалу, оны келешек ұрпаққа абыроймен жеткізу, сонымен қатар мәдени мұраны, тарихи тәжірибені насихаттау маңызды болып табылады (Мәдени мұра, 2004).

Тарихи-мәдени ескерткіштер халықтың өткен өмірінен құнды деректер бере отырып, қоғамдық көзқарастың өзгеруіне, дүниетанымының кеңеюіне септігін тигізеді. Ескерткіштер мәдени мұра ретінде сақталып, әлеуметтік қызмет атқарады.

Музей әрқашан қоғамдық орын болғандықтан, қоғамдық сананы, ұлттық менталитетті, идеологияны қалыптастырады. Музей қызметкерлері келушілерге тарихи мәліметтерді жеткізумен қатар, тәлім-тәрбие, патриоттық сезім бере алады. Сондықтан мамандық терең білімді, тәжірибені, жауапкершілікті қажет етеді (Музееведение, 2004). Қазіргі күннің талабы сауатты, білікті, тәжірибелі маман иесі болу. Республика, қала, аудан орталықтары мен ауылдардағы музейлерде осындай мамандардың жетіспеуі қынжылтады. Бұл мамандықтың өзектілігін айқындайды.

Қазақстанда статистика бойынша 25 мыңнан астам тарих, археология мен монументалды құрылыстың жылжымайтын ескерткіштері бар. Оның ішінде республикалық маңызы бар ескерткіштер саны – 276, жергілікті маңызы бар ескерткіштер – 12 мың. Барлығы елімізде 286 мемлекеттік музей жұмыс жасайды: республикалық музей – 5, музей-қорық саны – 12, өлкелік тарихи-өлкетану музейі – 15, мемориалдық музей – 71, көркемөнер және аудандық, ауылдық музейлер – 16. Музейлердің экспозициялары мен қорларында 4 млн аса бірліктен тұратын мәдени құндылықтар бар. Оның ішінде 360 мың жәдігер ұлттық мәдени игілік ретінде танылған, 1 млн эспонат цифрлық форматқа көшіріліп, электронды каталогқа енгізілген.

Әлемдік мәдени және табиғи мұралардың қатарына Қазақстандық нысандарда кіріп отыр. Бұл халық пен мемлекет алдындағы үлкен жауапкершілікті қажет етеді. Ұлттық мұраны сол қалпында сақтап, ұрпаққа аманат ретінде тарту ету үлкен міндет.

Тарихи-мәдени мұраны қорғау және сақтау бағытында еліміз дұрыс саясат жүргізіп отыр. ЮНЕСКО-ның тізіміне енген ескерткіштер, материалдық емес мәдени мұралар соның айғағы. Республика бойынша археологиялық қазба жұмыстарын жүргізу, этнографиялық далалық экспедицияларға шығу, ашық аспан астындағы ескерткіштерге саяхат жас буын өкілдерінің археология, этнология және музеология мамандықтарына деген қызығушылығын оятты (Мустапаева, 2011).

Музей ісі бойынша академиялық стандартқа сай мамандарды даярлау мақсатында 5B041900 – «Музей ісі және ескерткіштерді қорғау» мамандығы 2003 жылы Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университетінде, 2006 жылы М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан Мемлекеттік Университетінде ашылды. Қазіргі таңда мамандық республика бойынша тек Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университетінде сақталып отыр. Мамандық бойынша оқу бағдарламасы жұмыс берушілердің талаптарына сәйкес, халықаралық стандарттарды есепке ала отырып жасалған. Өтілетін негізгі пәндер музейтануға кіріспе, музей экспозициясы, ғылыми-қор жұмысы, музей педагогикасы, теориялық музеология, музейлік менеджмент және маркетинг т.б. пәндерді қамтиды (Поляков, 2018).

Сонымен қатар оқу бағдарламасына білім алушылардың қызығушылығына, бейіміне сәйкес таңдау пәндері енгізілген. 2025 жылы музей саласында білімді жетілдіру мақсатында «Музеология және тарихи-мәдени туризм» оқу бағдарламасы енгізілді. Ерекшелігі ағылшын тілін тереңдетіп оқыту арқылы нарықтық бәсекеге тұра алатындай музеология және туризм саласында үш тілді меңгерген жоғарғы деңгейлі мамандарды даярлау.

Мамандықтың негізі қызметі музей жұмысын ұйымдастыру, дамыту, жетілдіру, заманауи ақпараттық технологияны қолдану, музей жәдігерлеріне сараптама және реставрация жүргізу, тарихи-мәдени ескерткіштерді сақтау, білім ордаларында оқу-өлкетану жұмыстарын жүргізу.

Мамандықтың басты міндеттері: Қазақстандағы музей ісін дамыту, музей мекемесі қызметінің сапасын көтеру, мемлекеттік саясатқа сәйкес ұлттық тарихи-мәдени мұраны сақтау жүйесін жақсарту, музей қызметіне заманауи ақпараттық технологияны енгізу.

Мамандықтың мазмұны:

- тарихи-мәдени құнды заттарды анықтап, ғылыми құжаттау;
- музей коллекциясын толықтыру;
- музей каталогтарын жасау;
- музей қорларын сақтау және қорғау режимін қалыптастыру;
- тарихи-мәдени ескерткіштерді реставрациялау және консервациялау;
- қорларды ғылыми тіркеу;
- көрмелер мен музей экспозициясының мазмұны мен әдістемесін жетілдіру;
- ғылыми музейлік және туристік басылымдарды: каталог, буклет, анықтамалық, проспектілер жасау;
- музей менеджменті мен маркетингі жүйесін жетілдіру;
- Қазақстаннан шетелге шығарылатын тарихи, мәдени, көркемсурет құндылықтарын кедендік сараптама жүргізуге қатысу;

– мектептік музей және өлкетануды дамыту.

Мамандықты бітірген түлектер жұмыссыз қалмайды. Себебі, барлық музейлерде қор сақтаушы, экскурсовод, гид, ғылыми қызметкер, ғалым хатшы, директордың орынбасары қызметтерін атқара алады. Сонымен қатар, ғылыми орталықтарда, мәдениет департаментінде, институттарда, халықаралық ұйымдарда кеңесші, сарапшы-өнертанушы, жетекші маман бола алады. Білім беру саласында жалпы білім беру және мамандандырылған мектептерде, лицей, колледж, гимназияларда музей және өлкетану жұмыстарын ұйымдастырушы, тарих пәнінен оқытушы болу мүмкіндіктері бар.

Мамандықты бітіруші түлектер еңбек нарығында жұмыс берушілердің талаптарына сәйкес өз ісінің маманы болу керек, жаңа ақпараттық технологияларды, жасанды интеллект білу қажет, бәсекелестікке қарсы тұруы тиіс (Мастеница, 2013: 250).

Музей саласындағы мамандар адамзат қоғамының даму ерекшелігі мен заңдылығын, әлемдік музей жүйесінің қалыптасу тарихы мен дамуын, әлемдік өнер тарихының кезеңдері мен ерекшеліктерін, Қазақстан халықтарының ұлттық материалдық және рухани мәдениетін, музей мекемелерінің ерекшелігі мен қызметін, мәдениет саласындағы, музей ісі мен ескерткіштерді қорғау мәселесіндегі заңдық және нормативтік актілер мен құжаттарды білу міндетті (Ишанова, 2021).

Тәжірибеде мамандар музей мекемелерінің шығармашылық қызметіне араласу, өнеркәсіптік және ғылыми музей құжаттарын зерттеу, тарихи-мәдени маңызы бар музей заттарының сараптамасын жасау, мәдениет саласындағы мемлекеттік органдардың жұмысын ұйымдастыру, орта білім беру мекемелерінде педагогикалық қызмет атқаруы қажет (Кулемзин, Родионова, 2012: 143).

Бітіруші түлектер музей мамандығының шеберлігін, оқытудың жаңа әдістерін үйреніп шығады. Әр курс сайын өтілетін музейлік тәжірибе кезінде ғылыми қор жұмысына, реставрация есебіне, көрмелерге, экскурсия жұмысына қатысады. «Музеолог бағдарламасымен» танысып, енгізу ережелерімен танысады. Ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізіп, әртүрлі тақырыпта жазылған ғылыми каталогтар жасауға, халықаралық және республикалық ғылыми конференцияларға қатысуға болады. 2026 жылы Қазақстан музейлері атты онлайн курс ашылды. Білім алушылар онлайн курсты өту арқылы білімдерін жетілдіріп, біліктіліктерін арттырды (Мейірманова, Байгунаков, 2026).

Республика бойынша барлық музейлерде Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университетінің музей мамандығы бойынша түлектері қызмет етеді. Музей басшыларының оларға оң баға беріп отыр. Бұл университетің білім деңгейінің дұрыстығын көрсетеді (Қозғанбаева, 2016).

Қорытынды. Қазақстанда музей ісі және ескерткіштерді қорғау мамандығын даярлау мен жұмыспен қамту мәселесі мәдени саясаттың маңызды құрамдас бөлігі болып табылады. 2003 жылдан бастап бұл мамандықтың институционалдық негізі қаланып, жоғары оқу орындарында жүйелі білім беру бағдарламалары іске қосылды. Халықаралық аккредитация, ғылыми-зерттеу орталықтарының құрылуы және PhD бағдарламасының ашылуы – саланың дамуындағы елеулі жетістіктер. Сонымен қатар, еңбек нарығында бұл мамандарға деген сұраныс артып келе жатқанымен, аймақтық музейлер мен ескерткіштерді қорғау мекемелерінде кадр тапшылығы әлі де сезіледі. Жұмыспен қамту жүйесі толық қалыптаспағандықтан, түлектердің бір бөлігі мамандығы бойынша жұмысқа орналаса алмайды. Бұл мәселе мәдениет саласының стратегиялық дамуына кедергі келтіреді. Осыған байланысты, музей ісі және ескерткіштерді қорғау мамандығы даярлау мен жұмыспен қамту мәселесін шешу үшін: аймақтық музейлерді ғылыми-зерттеу процесіне кеңінен тарту, халықаралық ынтымақтастықты күшейту, еңбек нарығына бейімделген кадр саясатын жетілдіру қажет. Жалпы алғанда, Қазақстандағы музей ісі мен ескерткіштерді қорғау мамандығының қалыптасуы – мәдени мұраны сақтаудың, ұлттық тарихты дәріптеудің және қоғамның рухани дамуын қамтамасыз етудің маңызды алғышарты.

Әдебиеттер

- Simpson Andrew. Integrating university museums into Museum Studies programs // Conference proceedings: Awareness and Action. University Museums Today, September 25 - October 1. 2005. Uppsala, Sweden. P.85-92.
- Файзуллина Г. Музеология как наука: казахстанские реалии // Вестник КазНУ. Серия историческая. 2020. № 1(96). С. 126-136.
- Мәдени мұра бағдарламасы. Алматы, 2004. 158 б.
- Музееведение: учебник для высшей школы. 2-е изд. М.: Академический Проект, 2004. 560 с.
- Поляков Т.П. Музейная экспозиция: методы и технологии актуализации культурного наследия. М.: Институт наследия, 2018. 588 с.
- Сундиева А.А. Музейная профессия сегодня // Вестник РГГУ. 2007. № 10. С. 33-41
- Шляхтина Л.М. Современные музеи: идеи и реалии // Вопросы музеологии. №2(4). 2011. С.14-19.
- Шляхтина Л.М. Стратегии музееведческого образования в контексте развития музеологических идей // Труды Санкт-Петербургского государственного института культуры. 2013. С. 332-338.
- Мастеница Е.Н. Подготовка музеологов в условиях перехода на многоуровневую систему образования // Труды Санкт-Петербургского государственного института культуры. 2013. С. 248-254
- Кулемзин А.М., Родионова Д.Д. О формировании новой парадигмы подготовки музееведов // Вестник Кемеровского государственного университета. 2012. №2. С.74-77
- Родионова Д.Д., Насонов Современная профессиональная подготовка музейного специалиста // Профессиональное образование в России и за рубежом. 2015. №3. С.142-146
- Ишанова М. Моя профессия-музеевед // Информационно-библиотечный вестник. Ташкент: E-LINE PRESS, 2021. №1. 78-81
- Мустапаева Д. О. Қазақстандағы музей ісінің тарихы. Түркістан: Тұран, 2011. 200 б.
- Мейрманова Г.А. Байғұнаков Д.С. Қазақстан музейлері онлайн курс. 2026
https://open.kaznu.kz/courses/course-v1:KazNU+CS2024_C1+2026_C1/about
- Қозғанбаева Г.Б. Қазақстан музейлері. Алматы: Қазақ университеті, 2016. 182 б.

References

- Simpson, 2005 – Simpson Andrew. Integrating university museums into Museum Studies programs // Conference proceedings: Awareness and Action. University Museums Today, September 25 - October 1. 2005. Uppsala, Sweden. P.85-92. (In Eng.).
- Faizullina, 2018 – Faizullina, G. Muzeologiya kak nauka: kazakhstanskiye realii [Museology as a science: Kazakhstani realities] // Vestnik KazNU. Seriya istoricheskaya. N.1(96). P. 126-136. (In Russ.).
- Madeni mura bagdarlamasy, 2004 – Madeni mura bagdarlamasy. Almaty, 2004. 158 p. (In Kaz.).
- Muzeeyevedeniye, 2004 – Muzeeyevedeniye: uchebnik dlya vysshey shkoly. 2nd ed. Moscow: Akademicheskij Proyeckt, 2000. 560 p. (In Russ.).
- Polyakov, 2018 – Polyakov T.P. Muzeynaya ekspozitsiya: metody i tekhnologii aktualizatsii kulturnogo naslediya. M.: Institut naslediya, 2018. 588 p.
- Sundiyeva, 2007 – Sundiyeva A. A. Muzeynaya professiya segodnya // Vestnik RGGU. 2007. N.10. P. 33-41. (In Russ.).
- Shlyakhtina, 2011 – Shlyakhtina L. M. Sovremennyye muzey: idei i realii // Voprosy muzeologii, 2011. N.2(4). P.14-19. Shlyakhtina, 2013 – Shlyakhtina L.M. Strategii muzeeyevedcheskogo obrazovaniya v kontekste razvitiya muzeologicheskikh idey // Trudy Sankt-Peterburgskogo gosudarstvennogo instituta kultury. 2013. P. 332-338. (In Russ.).
- Mastenitsa, 2013 – Mastenitsa E. N. Podgotovka muzeologov v usloviyakh perekhoda na mnogourovnevnyuyu sistemu obrazovaniya // Trudy Sankt-Peterburgskogo gosudarstvennogo instituta kultury. 2013. P. 248-254. (In Russ.).
- Kulemzin, Rodionova, 2012 – Kulemzin, A.M., Rodionova, D.D. O formirovani novoy paradigmy podgotovki muzeeyevodov // Vestnik Kemerovskogo gosudarstvennogo universiteta, 2012. N.2. P. 74-77. (In Russ.).
- Rodionova, Nasonov, 2015 – Rodionova, D. D., Nasonov, A. A. Sovremennaya professionalnaya podgotovka muzeynogo spetsialista // Professionalnoye obrazovaniye v Rossii i za rubezhom. 2015. N.3. P.142-146. (In Russ.).
- Ishanova, 2021 – Ishanova, M. Moya professiya – muzeeyevod // Infolib Informatsionno-bibliotchnyi vestnik. N.1. P. 78-81. (In Russ.).
- Mustapaeva, 2011 – Mustapaeva, D.O. Qazaqstandagy muzej isiniñ tarihy. Turkistan: Turan, 2011. 200 p. (In Russ.).
- Meirmanova, Baigunakov, 2026 – Meirmanova, G.A., Baigunakov, D.S. Qazaqstan muzeileri: onlain kurs. https://open.kaznu.kz/courses/course-v1:KazNU+CS2024_C1+2026_C1/about (In Kaz.).
- Kozganbaeva, 2016 – Kozganbaeva, G.B. Qazaqstan muzeileri. Almaty: Qazaq universiteti, 2016. 182 p. (In Kaz.).

CONTENTS / МАЗМУНЫ / СОДЕРЖАНИЕ

Айтхожин К.К., Муканова Г.К., Бимаканова З.Ш. НАУЧНО-ПРАВОВОЙ АНАЛИЗ КОНСТИТУЦИИ РСФСР 1918 ГОДА, СЛУЖИВШЕЙ ОСНОВАНИЕМ МАССОВЫХ РЕПРЕССИЙ В КАЗАХСТАНЕ	184
Атдаев С.Дж. КУЛЬ-БАТЫР-СЕРДАР	198
Эргашев Б.Э. МЕТОДОЛОГИЯ АНАЛИЗА ИСТОЧНИКОВ МАТЕРИАЛОВ КАНЦЕЛЯРИИ ТУРКЕСТАНСКОГО ГЕНЕРАЛ-ГУБЕРНАТОРСТВА	209
Эргашев С.М. ВОПРОСЫ ОБРАЗОВАНИЯ И ПОДГОТОВКИ УЧИТЕЛЕЙ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПОЛИТИКЕ (1920-Е ГОДЫ)	219
Гадаев О.О. ЭТНИЧЕСКАЯ И КУЛЬТУРНАЯ ДИВЕРСИФИКАЦИЯ ЕВРЕЙСКОЙ ДИАСПОРЫ В ТУРКЕСТАНЕ	227
Imonov U.I. COVERAGE OF THE HISTORY OF SAMARKAND IN EUROPEAN HISTORIOGRAPHY AND SOURCE STUDIES (SECOND HALF OF THE 19TH CENTURY – BEGINNING OF THE 20TH CENTURY)	242
Калиева Б.Т., Калелова Ж.У. МУЗЕЙ КЕҢІСТІГІНДЕ ГЕОАҚПАРАТТЫҚ ЖҮЙЕЛЕРДІ ҚОЛДАНУ	253
Холикулов Ш.Б., Жұматай С. ВОЗНИКНОВЕНИЕ НОТАРИАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ТУРКЕСТАНЕ И КОНФЛИКТЫ В СОВРЕМЕННОМ ПРАВОВОМ ПОРЯДКЕ: ИСТОРИКО-ИСТОЧНИКОВЕДЧЕСКИЙ АНАЛИЗ	262
Мейірманова Г.А., Баудиярова Қ.Б., Төлеубай А.Ғ. ҚАЗАҚСТАНДА МУЗЕЙ ІСІ ЖӘНЕ ЕСКЕРТКІШТЕРДІ ҚОРҒАУ МАМАНДЫҒЫН ДАЯРЛАУ МЕН ЖҰМЫСПЕН ҚАМТУ МӘСЕЛЕСІ	274
Omarova G.A. FORMATION AND TRANSFORMATION OF THE CITY OF ALMATY IN THE 19TH – EARLY 20TH CENTURY	282
Сантаева К.Т. І. ЖАНСҮГІРОВ ЖӘНЕ ЖЕТІСУДАҒЫ 1916 ЖЫЛҒЫ ҰЛТ-АЗАТТЫҚ КӨТЕРІЛІС	297
Сейітхан Ш. ЗАРДЫХАН ҚИНАЯТҰЛЫНЫҢ МОҢҒОЛИЯДА АТҚАРҒАН САЯСИ ҚЫЗМЕТТЕРІ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУЛЕРІ	308
Темирханов Б., Муталиев М., Сайфунов Б. АББАСИ МЕМЛЕКЕТІНІҢ ҚАЛЫПТАСУЫ, САЯСИ-ДІНИИ ТРАНСФОРМАЦИЯСЫ ЖӘНЕ ҚҰЛДЫРАУ ҮДЕРІСІ (VIII–XIII ғғ.)	324
Tergembay K., Toplu M., Mamankul A., Beisembayeva A. MEDIA REPRESENTATION OF HISTORICAL FIGURES ON THE YOUTUBE PLATFORM: A COMPARATIVE DISCOURSE ANALYSIS IN THE CONTEXT OF HISTORICAL MEMORY (KAZAKHSTAN AND TURKEY)	338
Ярматов О.Ш. СВЕДЕНИЯ О ВЛИЯНИИ ТАТАР НА СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКУЮ ЖИЗНЬ ТУРКЕСТАНА В ЛИТЕРАТУРЕ И ИСТОЧНИКАХ	356
Zabun B., Kyrkymbekova A.T., Ilyas N. PARADIGMATIC FOUNDATIONS OF THE SPIRITUAL-MORAL IDENTITY OF THE INDIVIDUAL IN A MULTILEVEL SOCIAL ENVIRONMENT	367
Zhang E. THE SILK ROADS AND THE TIMURID EMPIRE: COMMERCIAL, DIPLOMATIC, AND CULTURAL DYNAMICS IN THE POST-MONGOL ERA (1370–1507)	385

Редакцияның мекен-жайы:

010000, Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Қабанбай батыр даңғ., 11/5
Қазақстан және Орталық Азия тарихы институты
Scientific Journal “Central Asian courier” редакциясы

Сайтқа сілтеме: <https://sjcacourier.com/>
Тел.: +7 (776) 301-11-11 (Ұялы телефон)
+7 (775) 537-77-72 (whatsapp)

E-mail: hkca.kz@gmail.com

Журнал Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінде
2025 ж. 20 маусымда тіркеліп, № KZ20VPY00122471 куәлігіне ие болды.

Мақалаларды қайта бастырып жариялағанда, микрофильмге және басқа да
көшірмелерге түсіргенде міндетті түрде журналға сілтеме жасау қажет.